

NLB

Norsk lyd - og blindeskriftbibliotek

Årsrapport for 2005

21.02.2005

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek
Observatoriegata 1B
P.b. 2764 Solli 0204 Oslo
Tlf 22 06 88 00 Fax 22 60 88 88
www.NLB.no
Org.nr 970 145 567

NLB, avd Bergen
Bredalsmarken 15
5836 Bergen
Tlf 22 06 88 92 Fax 22 06 88 92

NLB, avd Trondheim
Hørlocks veg 66
7058 Jakobsli
Tlf 22 06 88 09 Fax 22 06 88 94

årsrapport for 2005

Innledning

Årsrapport for 2005 er utarbeidet i tråd med de krav som er presentert i tildelingsbrev for 2005 datert 4. nov 2004. Rapporten er behandlet av styret for Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek 24.01.2006.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) er en ledende leverandør av informasjons- og litteraturtjenester til synshemmede og andre lesehemmede, og bidrar slik til samfunnsmessig likestilling og deltakelse for alle. Biblioteket produserer og låner ut folkebibliotekrelevant litteratur i blindeskrift og som lydbøker. I tillegg produserer og formidler NLB pensumlitteratur for studenter ved universitet og høyskoler. Pensumlitteraturen produseres i blindeskrift, som lydbøker eller i elektronisk form. Fra 2003 har NLB også administrert og utført utskriftstjeneste for døvblinde. NLB legger vekt på å bygge opp en variert og god bokstamme, som i stor grad gjenspeiler det norske litterære landskap og det tilbud som finnes i norske folkebibliotek. NLB har et spesielt fokus på produksjon av lyd- og blindeskriftbøker for barn og unge.

NLB innehar stor kompetanse hva gjelder produksjon og tilrettelegging av litteratur for blinde, svaksynte og andre lesehemmede. Biblioteket har i løpet av de siste år gjennomgått en større omstillingsprosess, med digitalisert produksjon og formidling, og et økt samarbeid med andre produsenter av tilrettelagt litteratur både nasjonalt og internasjonalt. NLB har søkt samarbeid med andre bibliotek, offentlige instanser og interesseorganisasjoner, og deltatt på konferanser i inn og utland for å etablere nødvendige faglige nettverk, og for å gjøre tilbudet til bedre kjent.

2005 har vært et år preget av store endringer for NLB på mange områder. Sommeren 2005 ble NLB samlokalisert med NB i "Halvbroren". 15. November ble kassetten som medium for utlån av folkebiblioteklitteratur erstattet med det digitale Daisy-formatet (Cd-rom). Begge endringene førte med seg behov for omstilling og omorganisering i produksjons- og formidlingsledd. Omorganiseringen av formidlingsavdelingen ble gjennomført i løpet av 1. halvår 2005. Omorganisering av produksjonsavdelingen ble påbegynt ultimo 2005. Dette arbeidet ventes slutført i løpet av 2006.

NLB opprettholdt produksjonen på ventet nivå i 2005, men med dreining til mer studielitteratur. Det har vært en økning i utlån av lydbøker, mens utlån av blindeskrift har hatt en liten nedgang. NLB ser viktigheten av å fokusere videre på denne tjenesten da dette er blindes primære skriftspråk.

Høsten 2005 opplevde NLB en økt pågang av studenter til utlån og produksjon. Særlig var det en økning i studenter med lånerett pga ulike lesehemninger. Den økte produksjonen av studie bøker medførte at budsjettet måtte omdisponeres slik at det ble produsert færre folkebibliotektitler enn planlagt.

Innholdsfortegnelse

Årsrapport for 2005	1
Innledning	2
Innholdsfortegnelse	3
Årsregnskap 2005	4
Årsregnskap for 2005	4
Forklaring av avvik i regnskapstall i forhold til den tildelte budsjettammen.	5
Kap 326 språk, litteratur- og bibliotekformål.	5
Kap 3326	6
Resultatrapport	7
Hovedmål for NLB	7
Resultatmål	7
Tabell over produksjon og tilvekst:	7
Tabell over utlån:	9
Tabell over lånere:	10
Satsingsområder 2005	11
Omorganisering av formidlingen	11
Flytting til "Halvbroren"	11
Samarbeidsavtale mellom Nasjonalbiblioteket og NLB	11
Lagring av digitale lydbøker	11
Digitalisering av studielitteratur	11
Evt. digitalisering av folkebiblioteklitteratur	11
Lagring og distribusjon av papirutgaver av blindeskriftbøker	12
Samarbeid om infrastruktur	12
Oppfølging av samarbeidsavtalen	12
Økt internasjonal deltagelse og representasjon	12
DAISY Consortiet	12
Nordisk direktørmøte	12
IFLA 2005	12
Organisatoriske forhold	13
Kompetansehevingstiltak	13
Bemanningssituasjon - likestilling	13
Direktørstilling	13
Utfordringer for NLB som følge av endring/utvikling i 2005	14
Utfordringer knyttet til studenttjenesten	14
Studenter med produksjonsrett	14
Studenter med lånerett	14
Service til doktor-stipendiater	14
Produksjonsmetoder	14
Studielitteraturen – form og omfang	15
Oppsummering knyttet til utfordringer vedrørende studenttjenesten	15

Årsregnskap 2005

Årsregnskap for 2005

Regnskap 2005		
	<i>Beløp i 1000 kr</i>	
<i>Kostnader</i>	<i>Regnskap</i>	<i>Rev årsbud</i>
111 Lønnskost. fast personale	13 529	12 505
112 Ekstern ekstrahjelp	419	1 272
113 Innlesere/avskrivere	5 937	5 339
117 Styret	70	115
Sum uten arbgiveravgift	19 955	19 231
118 Arb.giveravgift	2 768	2 713
Sum lønnskostander	22 723	21 944
121 Maskiner/EDB-hardware	1 446	1 101
122 Produksjonsmateriell	1 729	1 862
123 Reise/kurs/velferd	868	1 036
124 Kontortjenester	2 783	2 463
125 Konsulenttjenester	1 174	1 526
126 Vederlag/kontigenter	1 217	1 026
127 Vedl./bygg anlegg	47	56
129 Drift bygninger	5 678	5 364
Sum varer og tjenester	14 942	14 434
Sum kostnader	37 665	36 378
<i>Inntekter</i>		
Tilskudd til skriveleir	264	245
Salgsinntekter	164	188
Refusjon sykeferiepenger	306	30
Sum inntekter	734	463

Forklaring av avvik i regnskapstall i forhold til den tildelte budsjettrammen.

Forklaringer av avvik i regnskapstall er i forhold styrets reviderte budsjett pr. 1.6. med en kostnadsramme på kr 36 378'. Endelig kostnadsramme pr 31.12. ble kr 36 900'.

Forklaring til Statsregnskapet 2005

Kap 326 språk, litteratur- og bibliotekformål.

NLB har mottatt følgende brev vedrørende tildelte midler :

- *Foreløpig tildelingsbrev av 04.11.04 med ref: 2004/1210 KU/KU2BiH:ksl*
- *Endelig tildelingsbrev av 21.12.04 med ref 2004/01210/KU/KU2 BIH:ksl*
- *Endring i tildelt budsjettramme 06.04.2005 med ref:2004/1210KU/KU2BIH:ksl*
- *Endring i tildelt budsjettramme 28.08.2005 med ref:2004/1210KU/KU2BIH:ksl*
- *Fastsettelse av endelige rammer av 28.11.2005 med ref: 2004/1210 KU/KU2 BIH:amb*

Den disponible kostnadsramme pr 31.12. ble kr 36 900' som inkluderer merinntekter i form av tilskudd skriveleir og sykepengerefusjoner ble på kr 546'. Årsregnskapet viser et merforbruk på kr 765' i forhold til disponibel kostnadsramme.

Kommentarene nedenfor er i forhold til styrets reviderte budsjett pr 1.6.2005 med en kostnadsramme på kr 36 378' (etter fratrekk av overførte midler til NB for lagringskostnader)

Post 1-1:

111/112 Lønnskostnader faste/ekstra hadde merforbruk på kr 171'. Det har vært innleie av ekstra personale til konvertering av lyd til digitalt format og det har vært ekstra jobbing av fast personale i forbindelse med flyttingen.

113 Lønn eksterne Innlesere/Avskrivere hadde et merforbruk på kr 598'. Merkostnader til innlest studielitteratur ble kr 950' over budsjettet mens innlest folkebiblioteklitteratur ble kr 385' lavere enn budsjettet. Et uforutsett stort behov for produksjon av studielitteratur med økning av antall studenter og større fagkrets siste halvdel av året skapte dette merforbruket. Dette ble delvis kompensert ved at produksjon av folkebiblioteklitteraturen både i tale og blindeskrift ble redusert på høsten.

Post 1-2 :

121 EDB Hardware/maskiner hadde et merforbruk på kr 345' som skyldes større innkjøp av EDB utstyr enn forutsatt. Det er kjøpt EDB utstyr til ansatte som har fått andre arbeidsoppgaver i forbindelse med omstillingsprosessen som ble gjennomført i forbindelse med flyttingen. Samtidig ble det ekstra kostnader i forbindelse med innflyttingen (telefoni og samordning med NB).

122 Produksjonsmateriell hadde en besparelse på kr 133'. Det skyldes vesentlig at restkostnaden på konvertering fra Danmark kommer på 2006 regnskapet og det ble også mindre kostnader til bokkjøp.

123 Reise/kurs hadde et mindreforbruk på kr 168' som skyldes sterk reduksjon av kurs-/reiseaktiviteten på slutten av året.

124 Kontortjenester/EDBprogramvare etc hadde et merforbruk på kr 320'. Merforbruket her hadde sin årsak i overgangen til digitalt utlån og produksjon samtidig som det ble større EDB nettverkskostnader enn antatt i nye lokaler i både Oslo og Bergen.

125 Konsulenter/kjøp av tjenester hadde et mindreforbruk på kr 352'. I forbindelse med flyttingen var det avsatt kr 500' i budsjettet til EDB konsulenttjenester. Imidlertid fikk vi et mindreforbruk her på kr 260'. I tillegg ble det også besparelse på konsulenttjenester på kr 46' samt på kjøp av arbeidskraft der kostnadene ble belastet lønnsbudsjettet.

126 Vederlag/transport fikk et merforbruk på kr 191' som skyldtes større transport- og rydekostnader i forbindelse med avviklingen i Rosenborggata og flyttingen i Bergen.

129 Drift bygninger etc hadde et merforbruk på kr 314'. Her ble tilbakeleveringskostnader av Rosenborggata 19 samt høyere strøm/ renholdskostnader ved tilleggsdrift i gamle lokaler større enn budsjettet.

Kap 3326

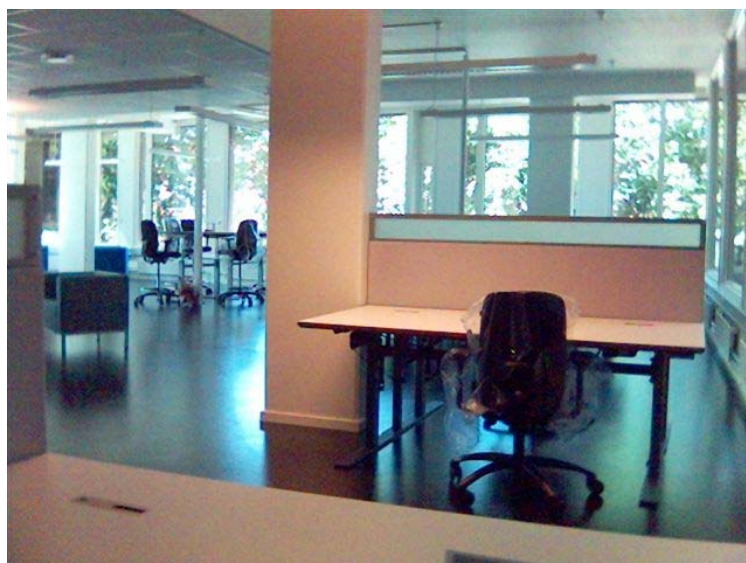
Inntektskravet til salg på kr 188' fikk en underdekning på kr 24'. Resterende inntekter her er tilskudd til skriveleir for synshemmede og refusjon av sykepenger. NLB har for tiden kun ubetydelige faste oppdrag. Inntektene kommer nå mer i form av enkeltoppdrag.

Det er inntektsført kr 140' på interimskonto til bruk på prosjektet "Gratis Daisyspillere" i 2006

Post 78 Ymse faste tiltak: Offentlig utvalg for Blindeskrift

Tildelt bevilgning i brev av 21.12.2004kr	579'
Regnskapkr	579'
Mer-/mindreforbruk	<u>0</u>

Offentlig utvalg for blindeskrift fungerer som et selvstendig organ, men har sitt sekretariat i NLB. Regnskap og personalforvaltning administreres av NLB. Midlene er lønn til sekretær i 75% stilling, møtegodtgjørelse til medlemmene av utvalget, reiseutgifter og diverse andre administrative utgifter. Utvalget arbeider med standarder for blindeskriftnotasjon på ulike felt. Offentlig utvalg for blindeskrift leverer egen årsrapport.

Resultatrapport

Hovedmål for NLB

Hovedmål for regjeringens kulturpolitikk er trukket opp i budsjettproposisjonen for 2005. Hovedmålet for Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek er i 2005 følgende:

- Produsere og låne ut folkebiblioteklitteratur og studielitteratur for blinde og svaksynte.

Resultatmål

Departementet har lagt følgende til grunn for bevilgningen i 2005:

Resultatmål		Resultatindikatorer	
4.1.	Ivareta produksjon og utlån av folkebiblioteklitteratur og studielitteratur i lyd- og blindeskrift	4.1.1	Endring i produksjonsomfang
		4.1.2	Endring i utlån og salg
		4.1.3	Antall lånere
4.2.	Utredde og iverksette tiltak som kan styrke produksjonen og utlånet av folkebiblioteklitteratur og studielitteratur i lyd og blindeskrift	4.2.1	Samarbeidsavtaler med Nasjonalbiblioteket og andre aktører
		4.2.2	Antall folkebibliotek med avtale om utlån og distribusjon
		4.2.3	Tilvekst i produksjon av studielitteratur
		4.2.4	Endring i leveringstid for studielitteratur
		4.2.5	Antall masterbånd som er restaurert og lagret i digitalt format
		4.2.6	Tilvekst i lydbøker (titler) som er produsert i digitalt format
		4.2.6	Antall utlånte digitale lydbøker
4.3	Igangsette tiltak for å gi døvblinde et tilbud når det gjelder utskriftstjeneste	4.3.1	Antall tiltak og brukere

I det følgende vil statistikk over produksjon, tilvekst, utlån og antall lånere i 2005 bli presentert. Denne statistikken vil samlet si noe om Norsk lyd- og blindeskriftbiblioteks måloppnåelse for 2005.

Tabell over produksjon og tilvekst:

Produkt	res 2002	res 2003	res 2004	mål 2005	res 2005
Total lydbøker	314	509	784	766	790
Total blindeskrift / e-bøker	242	235	335	350	220
Total tilvekst	556	744	1.119	1.116	1.010
Lydproduksjon					
Lydbok voksen	110	182	260	400	265
Lydbok barn	33	105	132	126	90
Innkjøpte kommers. Lydbøker	17	58	136	60	65
Talesynteslydbøker folkebibl.					18
Tidsskrifter					19
Studielydbok	154	164	240	165	283
Talesynteslydbøker			16	15	50
Blindeskriftproduksjon					
Blindeskrift voksen	58	64	87	125	93
Blindeskrift barn	59	96	136	90	80
Kjøp interfolerte boker etc	10	2	4	10	

tudie blindeskrift	14	2		5	0
E-tekstbøker	60	50	75	60	46
Blindeskriptnoter	41	21	33	60	1
Folkebibliotekproduksjon	277	505	751	801	630
Studielitteratur	279	239	368	315	380

Hovedtrekk produksjonsavdelingen 2005.

Det er tre store momenter som hadde betydning for produksjonen i 2005; flytting av institusjonen, økning i etterspørselen av studielitteratur og trangt budsjett.

Flyttingen har krevd mye ressurser av ansatte. Det tar tid å etablere arbeidsplasser, rutiner og omstilling. Vi reklamerte på kvaliteten på studioene, og dette resulterte i full riving av 12 studioer. Disse blir ikke ferdigstilt for mars 2006. Vi måtte forlenge leien av studioene i Rosenborgt i 3 mnd.

Etterspørselen etter studielitteratur har resultert i større nyproduksjon, mer oppkopiering og digitalisering av produksjoner og flere produksjoner med talesyntese. Talesyntese er en forholdsvis nye teknologi i produksjonssammenheng og dette har betydd en del prøve og feile virksomhet. Fremskyndet utfasingen av kassetten som utlansmedium økte presset på å få digitalisert analoge bøker til Daisyformatet.

Studielitteraturen har høyeste prioritet i produksjonen. Når etterspørselen øker, betyr dette at vi må skyve på andre produksjoner. Dette av hensyn til kapasitet og budsjett. Innlesing av studielitteratur tar lengre tid enn folkebiblioteklitteratur pga kompleksitet, omfang og krav til struktur og navigering.

NLB måtte foreta mer investeringer pga flyttingen. Det koster å flytte også. Et varslet merforbruk i august, betydde at produksjonen av folkebiblioteklitteraturen ble holdt noe igjen både på lyd og blindeskrift.

Produksjon som ikke er tatt med i oppstillingen

NLB har digitalisert 1220 folkebiblioteklitteratur og 135 studielitteratur fra analoge mastere over til Daisy lydbøker. Dette er en arbeidskrevende prosess.

Produksjonsinformasjon lyd

Produksjonstiden er fra boka er valgt ut av bokutvalget til den er klargjort for utlån. Det er mange årsaker til at produksjonen kan bli lang. Det kan oppstå sykdom, man må vente på studio, innleserne har mange produksjoner på gang. Mesteparten av bøkene utgis på høsten, men vi produserer jevnt over hele året. I høst ble 90 % av studiokapasiteten brukt til studielitteratur som har prioritet framfor folkebiblioteklitteratur.

Vi har innlest over 7320 timer eller ca 162000 sider. Gjennomsnittlig er studiebooka på 13timer og 15 min, men folkebiblioteklitteratur booka er på 8 timer og 57 min.

Produktinformasjon blindeskrift

Blindeskriptavdelingen har hatt en stilling mindre i 2005. Samtidig planla man å overføre oppgaver fra eksterne tekstkonsulenter til egne ansatte som del av omstillingsprosessen. Denne trakk lengre ut i tid enn antatt og dette har resultert i at vi har fått mindre nyproduksjon i blindeskrift. I 2005 begynte vi å produsere produktkatalogen selv. Vi oppgraderer med 10 nr i året og trykkes i ca 325 eks. Selve blindeskriptproduksjonen er mer enn doblet fra 2004 til over 308000 sider.

NLB har også produsert en NOU på oppdrag fra Justisdepartementet.

Etterspørselen av E-tekstbøker til studieformål har vært synkende. Dette kommer av at Daisybøker med innlest tale og produksjon med talesyntese er mer etterspurte.

Produktinformasjon utskriftstjenesten for døvblinde

Utskriftstjenesten for døvblinde ble etablert i slutten 2003. Her er det en del faste oppdragsgivere. I 2005 gjorde vi 18 produksjoner.

Tabell over utlån:

Resultat antall utlånte titler ved NLB¹				
Folkebiblioteklitteratur	2003	2004	Mål 2005	2005
Lydbøker	192 636	199 119	218 000	204 407
Blindeskriftbøker	1 538	1 960	2 450	1 586
Studielitteratur				
Lydbøker	2 775	2 554	2 500	3 487
E-tekst/Blindeskriftbøker	157	110	170	116
Noter	52	33	100	67
Totalt utlånte titler	197 158	203 776	223 220	209 663

Folkebiblioteklitteratur

Utlånet av lydbøker hadde i 2005 en oppgang på 2,8 % fra 2004. Denne økningen skjer på tross av at deler av samlingen har vært utilgjengelig for utlån i flere måneder grunnet forsinket konvertering til DAISY. Fra og med august 2005 ble antall kassetteksemplarer til utlån kraftig redusert, og fra 15. november stoppet NLB kassetutlånet helt. Pr. 31.12.2005 er mellom 30 – 35% av den opprinnelige analoge samlingen fremdeles ikke tilgjengelig på DAISY, og dermed ikke utlånbar. Flyttingen til Halvbrøren i juli medførte et forholdsvist lavt utlånstall denne måneden. Det at vi har en økning i utlån av lydbøker trass i de nevnte forhold, viser at majoriteten av lånerne har skaffet seg DAISY-spillere og er fornøyd med det nye utlånsformatet.

Utlånet av blindeskraftbøker viser derimot en nedgang på hele 20%. Noe av forklaringen er flyttingen av blindeskraftbøkene til Nasjonalbiblioteket i Rana i slutten av november måned. Utlånet var spesielt lavt i desember, da kun blindeskraftbøkene i NLB Trondheim var tilgjengelige. Vi håper at ordningen med distribusjon av blindeskraft fra NBR blir vellykket, og vil se på ulike tiltak som kan stimulere til mer punktlesning i 2006.

Studielitteratur

Utlånet av lydbøker viser en oppgang på hele 36,5 % fra 2004. Denne har sammenheng med økningen i antall studenter med såkalt annet handikap, dvs. dyslektikere, som benytter seg av Studenttjenestens tilbud, økningen er på 40 % fra 2004.

Utlån av blindeskraft har vært lik 0. Dette skyldes at studentene heller vil låne og få produsert bøkene sine i et elektronisk format som kan leses på leselist. Flere ønsker også bøker produsert med syntetisk tale, dvs. lyd samt fulltekst noe som igjen muliggjør bruk av leselist. Økningen i utlån av elektroniske bøker er på 11,5 % fra 2004.

Oppgang/nedgang i utlån av Studenttjenestens bøker avhenger av antall aktive studenter med og uten produksjonsrett samt hvor mye av studielitteraturen som matcher de ulike pensumlistene, dvs. hvor mye av den etterspurte litteraturen vi allerede har produsert.

¹ Det rapporteres ikke separat for utlån ved avdelingene i Bergen og Trondheim pga av utlånstjenesten av folkebiblioteklitteraturen fra og med 2005 driftes over felles telefonsentral.

Tabell over lånere:

Antall registrerte lånere ved NLB			
	2003	2004²	2005
Folkebiblioteket	13 248	12 043	12 418
Studiebiblioteket	162	227	270
Totalt antall lånere	13 410	12 270	12 688

Av lånermassen på 12 688³ utgjør gruppen over 65 år hele 5 400 (ca. 43 %). 5 427 er mellom 16 og 65 år, 515 (ca. 4%) utgjør lånere under 16 år. NLB har også en gruppe lånere på 1 008 (ca. 8%) som består av ulike institusjoner.

² Etter gjennomgang og opprydding av låneregistret ble ca. 1 000 ikke-aktive lånere slettet. Antall nyregistrerte lånere var 778, ca. 400 flere enn 2003.

³ NLB mangler aldersdata 338 lånere.

Satsingsområder 2005

2005 har vært et år preget av store endringer for NLB. Formidlingen er blitt fullt digitalisert når det gjelder folkebiblioteklitteratur. Samtidig har NLB-Oslo flyttet fra Rosenborggata til Observatoriegata, "Halvbroren". NLB har videre inngått en samarbeidsavtale med Nasjonalbibliotek om digital lagring og drift. NLB har i 2005 også satset mer på internasjonal deltagelse i ulike fora.

Omorganisering av formidlingen

I påvente av den kommende flyttingen til "Halvbroren" og overgangen til digital distribusjon av folkebiblioteklitteratur ble det våren startet opp et omorganiseringsprosjekt i NLB. Hensikten med prosjektet var å kartlegge hva omleggingen fra analog til digital formidling ville få av konsekvenser for arbeidsoppgaver og arbeidsmengde i formidlingen. Bortfallet av kassetutlånet ble antatt å direkte påvirke ca. 10 årsverk. Bortfallet av arbeidsoppgaver med førte at NLB fikk muligheten til å satse mer på service overfor brukerne ved å utvide skranke- og telefontjenesten. Dette ble gjort både ved å utvide åpningstiden for telefonutlånet samt å øke antall personer som til en hver tid betjener telefonene fra 3 til 5. Videre har omleggingen medført at NLB har kunne avsette noe mer ressurser til tekstkonsulentarbeid (erstatte innkjøpte tjenester), informasjonsvirksomhet og utredningsarbeid.

Flytting til "Halvbroren"

Sommeren 2005 flyttet NLB fra Rosenborggaten 19 til nye lokaler i "Halvbroren". Flytteprosessen har vært lang og til tider vanskelig for virksomheten. NLB flyttet fra ca. 2 800 m² i R19 og var lovet 1 450 m², men fikk til slutt 1 147 m². NLB fikk dermed plassmangel fra første stund og dette gir store problemer med å arbeide med lyd i åpent landskap.

Samarbeidsavtale mellom Nasjonalbiblioteket og NLB

NLB og NB undertegnet i juni 2005 en samarbeidsavtale. Samarbeidsavtalen er i første rekke knyttet til områdene magasin og bevaring, digitalisering, distribusjon og IKT-drift.

Lagring av digitale lydbøker

De digitale masterversjoner av lydbøkene som produseres i NLB lagres i NBs digitale sikringsmagasin. NB har utvidet kapasiteten i det digitale sikringsmagasin slik at NLBs lagringsbehov kan dekkes. Det har skjedd en bevilgningsoverføring på kr. 1 270 000 mellom NLB og NB som dekker utgiftene med denne kapasitetsøkning og trolig også den kapasitetsøkning som trenges for NLBs lagringsbehov i 2006. Ved utløpet av 2005 lagres 19,1 terabite.

Digitalisering av studielitteratur

NLB overførte i løpet av høsten 2005 de analoge mastere for studielitteratur som ikke er digitalisert. Det er avtalt at en "on demand" digitalisering gjøres av NB. To TIPS- anlegg som har vært brukt i NLB er nå fraktet til Rana.

Evt. digitalisering av folkebiblioteklitteratur

NB er også bedt om å vurdere om de kan påta seg digitaliseringen av den resterende del av folkebiblioteklitteraturen for NLB. Dette dreier seg om ca. 1700 titler (9600 bånd). Her hentes det også inn priser fra andre leverandører av tjenesten. Valg av leverandør vil bli avklart i januar 2006.

Lagring og distribusjon av papirutgaver av blindeskriftbøker

Hele lageret av blindeskriftbøker er nå overført til NB Rana (ca. 6000 bind). De vil nå bli lagret og distribuert derfra. Bestillingene vil bli mottatt i NLBs vanlige skranketjeneste og overført NB. Flyttingen av blindeskriftbøkene (reiser og transport) blir belastet NLBs budsjett med kr. 314 000 i 2006. NB har dekket personalkostandene i forbindelse med flyttingen.

Samarbeid om infrastruktur

Det er inngått avtale mellom NB og NLB som knytter NLB til NBs IT-infrastruktur i Drammensvn. 42 i Oslo. NLB betalte i 2005 kr 119 000 for denne ytelsen i 2005.

Oppfølging av samarbeidsavtalen

For å følge opp avtalen avholdes det jevnlig møter både på teknisk nivå og på direktør/ass.nasjonabibliotekar-plan. Her blir erfaringer fra samarbeidet og mulig utvidelse av samarbeidet drøftet.

Økt internasjonal deltagelse og representasjon

DAISY Consortiet

NLB sammen med andre nasjonal aktører har i mange år vært assosiert medlem av DAISY Consortiet⁴. Fra NLBs og Consortiets side har det vært et ønske om at medlemskapet skulle utvikle seg til et fullt medlemskap. I 2005 tok NLB initiativ til å opprette et norsk DAISY konsortium med fullt medlemskap. Dette arbeidet har ledet frem til en intensjonsavtale om å danne Norsk DAISY Konsortium (NDS) 2. januar 2006. Samtidig ble det søkt om fullt medlemskap i DAISY Consortiet. NDS består av følgende institusjoner:

- Kristen arbeid blant blinde (KABB)
- Huseby kompetansesenter
- Tambertun kompetansesenter
- Blindeforbundet
- Nasjonal pådrivere⁵
- Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek

Nordisk direktørmøte

Nordisk direktørmøte ble i 2005 avholdt i Helsingfors, Finland. NLB deltok med en representant. Nordisk direktørmøte er et fora for erfaringsutveksling og for å øke samarbeid på tvers av landegrensene. På møte deltar representanter på ledernivå fra de fire nordiske land.

IFLA 2005

Norge var i 2005 vertskap for den internasjonale bibliotekkonferansen IFLA. I den forbindelsen deltok NLB aktivt å være besøkbibliotek for de deltakerne som ønsket det. Det ble laget et program for presentasjon av virksomheten hvor flere av de ansatte deltok som guider for grupper av besøkende. I alt ble ca. 40 personer fulgt rundt og informert om driften. I tillegg deltok NLB to dager med stand under konferansen under temaet, "Syntetisk tale som middel for å gjøre mer materiale tilgjengelig for syns- og lesehemmede". NLB's direktør deltok på styremøte i IFLA's seksjon for blindbiblioteker.

⁴ DAISY Consortiet arbeider med bruken av og videreutvikling av DAISY-standaren.

⁵ Nasjonale pådrivere er en arbeidsgruppe som består av 8 læresteder i Norge. (se www.universell.no)

Organisatoriske forhold

Kompetansehevingstiltak

NLB søkte Moderniseringsdepartementet om og fikk tilskudd til to internt arrangerte kompetansehevingstiltak rettet mot flere av NLBs ansatte. Det første tiltaket var et i generell innføring Windows/Office for ansatte med lite eller ingen datakunnskap. Det andre var et kurs i bruk av XML. Begge kursene har blitt gjennomført med til sammen 17 deltakere. Videre har enkeltansatte deltatt på ulike eksterne kurs dekket av arbeidsgiver.

Bemannings situasjon - likestilling

Pr. 31.12.05	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling – alle ansatte (i pst.)	59,6 %	40,4 %	33,3 %	66,7 %	61,4 %	38,6 %
Kjønnsfordeling – heltidsansatte (i pst.)	27,7 %	38,3 %	-	100 %	29,5 %	36,6 %
Kjønnsfordeling – deltidsansatte (i pst.)	31,9 %	2,1 %	100 %	-	31,8 %	2,3 %
Gjennomsnittslønn (i 1 000 kr)	299'	302'	803'	438'	280'	286'

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek hadde pr. 31/12-2005 47 ansatte hvor av 28 kvinner og 19 menn. Av arbeidsstokken er 14 kvinner og 1 mann deltidsansatte. Det har i 2005 ikke vært gjort noen konkrete tiltak for å endre denne situasjonen.

Direktørstilling

I 2005 har NLB vært ledet av konst. Dir. Kari Gjestebø. November 2005 ble direktørstillingen utlyst og et styreutvalg nedsatt for å komme med en innstilling overfor styret. I alt var det 12 personer som søkte stillingen. Ved utgangen av året hadde styreutvalget bestemt at direktørstillingen skulle utlyses på nytt for å få et bredere grunnlag for en innstilling.

Utfordringer for NLB som følge av endring/utvikling i 2005

Utfordringer knyttet til studenttjenesten

Studenter med produksjonsrett

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek har hele 2005 hatt en stor pågang etter studielitteratur – både fra studenter med produksjonsrett og studenter med lånerett.

Det ble 2005 produsert i alt 379 studie bøker – dvs 49 (13 %) flere enn 2004. De fleste bestillingene kom ikke før semesteret var startet. NLB klarte å omprioritere produksjonene slik at antall innleste timer ble holdt innenfor budsjettets ramme. Det ble altså "saldert" med produksjonen av folkebiblioteklitteratur da vi utnytter studiekapasiteten maksimalt hele tiden.

I løpet av 2005 har vi hatt en sterk økning av antall studenter med produksjonsrett på 16 %. Dette er dels førstegangsstudenter, dels tidligere studenter som ønsker faglig oppdatering eller utvidelse og dels studenter som etter endt eksamen begynner på nytt studium.

Nye fag, nye bokutgaver, nye fagplaner og forskjellige fagplaner til samme fag ved ulike læresteder gir samlet sett en svært stor bestillingsmasse. Kvalitetsreformen bidrar også til økte oppdrag. I tillegg kommer at enkelte fag som velges har svært kompliserte produksjoner (eks. spansk grammatikk, IT, matematikk).

Studenter med lånerett

Pågangen av studenter med lånerett var i 2005 svært stor, på ca. 40 %. Selv om endringene i opphavsretten ikke har gitt noen nye rettigheter, er det ingen tvil om at den har skapt større forventninger hos en stor gruppe studenter som ønsker tilrettelagt studiemateriale pga. forskjellige lesehandikap.

Bibliotekfaglig forsøker vi å yte også denne gruppen maksimal service gjennom at fagplaner gjennomgås. Det letes etter alternativ litteratur dersom ingen av bøkene allerede er produsert. Det lånes inn fra samarbeidende institusjoner. Det tas kontakt med faglærere osv for å finne mulig alternativ litteratur som allerede er produsert..

Dersom bøkene allerede er produsert koster låneretten:

Daisy eksemplarframstilling 65,-

Lino- utgifter – anslagsvis pr bok. 290,-

Totalt vil et utlån til studenter koste kr 355,- pr tittel

Dersom boka må konverteres fra kassett til Daisyformat, vil førsteeksemplaret koste ca 9800,-.

Service til doktor-stipendiater

Som tidligere nevnt for departementet har NLB siste år også forsøkt å gi service til blinde- og svaksynte doktorstipendiater. Pr. 15.9.05 er det to doktorsstipendiater som bruker vår service. Den ene har hittil i år fått utført 61 produksjoner, samtlige er E-tekstbøker. Vi har ikke regnskapsført på egen konto utgiftene til disse produksjonene. Det er stor variasjon i omfang og kompleksitet i disse produksjonene. En gjennomsnittelig E-tekstbok koster ca kr 21.900,-

Produksjonsmetoder

NLB vil i sitt arbeid – i samråd med studenten – alltid forsøke å finne enkleste, raskeste og rimeligste produksjonsmetode. Dette innebærer at talesyntese brukes der hvor det er mulig. Videre at innlån brukes der hvor det er mulig. Dersom boken finnes i kassettutgave må studenten akseptere dette format selv om vi også forsøker å digitalisere studielitteraturen så sant det finnes kapasitet.

Studielitteraturen – form og omfang

Det er en trend at studiebookene blir større og mer komplekse. Dette innebærer mer tilrettelegging, flere innleste timer, lengre produksjonstid og økte kostnader.

Oppsummering knyttet til utfordringer vedrørende studenttjenesten

Det er vanskelig å forutse og budsjettere med hvor mange studenter som vil fortsette sine studier fra semester til semester og hvilke produksjons- og lånebehov de da vil ha. Ettersom trenden de senere årene har vært en jevn økning og at nye grupper har blitt klar over tilbudet, kan man med rimelig sikkerhet forvente et stad økt press på denne tjenesten. NLB ser det som svært problematisk at folkebiblioteklitteraturen skal være en "salderingspost" noe som er uunngåelig dersom dagens finansieringsordning opprettholdes.

Det er gledelig at våre produkter etterspørres i økende grad og som kompetansesenter har vi mye å tilby studenter med syns- og leseproblemer, men det er behov for en grenseoppgang angående NLBs rolle og hvordan vår tjeneste skal finansieres.

